

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาได้ถูกคิดค้นและพัฒนาเพื่อช่วยในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ของอาชีวศึกษา อันได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การกำกับ ติดตาม ดูแลผู้เรียน การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด การอำนวยความสะดวกให้กับครูที่ปรึกษาในการติดตามผลการเรียนและพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึง และผู้เรียนยังสามารถติดตามพัฒนาการด้านผลการเรียนของตนเองได้อย่างสะดวกและรวดเร็วตลอดเวลา อีกทั้งระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษายังช่วยในการส่งข้อมูล ติดต่อสื่อสารภายในหน่วยงานหรือองค์กร ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาและทรัพยากรที่นำมาใช้จัดทำเอกสารต่าง ๆ ได้อีก รวมถึงสามารถผลิตสารสนเทศอันมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจใน การดำเนินงานของผู้บริหารระดับต่าง ๆ เพื่อปรับกลยุทธ์ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2555 : 48) ในปัจจุบันระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาได้ถูกนำมาใช้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาทุกแห่งโดยผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา ซึ่งยังมีผู้ใช้งานจำนวนน้อยและใช้แค่บางส่วนของระบบทำให้การใช้นระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2553 18 : 19) ได้กำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย อีกทั้งยังได้ระบุว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้ให้ความสำคัญต่อบทบาทเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดยุทธศาสตร์การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตและพัฒนาบุคลากรให้มีความเป็นเลิศในการประกอบอาชีพ มีคุณภาพมาตรฐานสากล สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความต้องการของตลาดแรงงานและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อให้มีระบบสารสนเทศที่ได้

มาตรฐานในการวางแผน บริหาร กำกับ ประเมินผล และเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ราชกิจจานุเบกษา. 2551 : 2)

การจัดการสารสนเทศเป็นการดำเนินงานกับสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อสนับสนุนภารกิจขององค์กรในด้านต่าง ๆ โดยใช้หลักการจัดการ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ ดำเนินการตามกระบวนการการรวบรวมสารสนเทศการจัดหมวดหมู่สารสนเทศ การประมวลผล และการบำรุงรักษาโดยคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ 4 ด้าน คือ เทคโนโลยี คน กระบวนการและการบริหารจัดการ (มาลี ล้าสกุล. 2554 : 27) ซึ่งนำไปสู่การจัดการระบบสารสนเทศซึ่งได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญต่อความสำเร็จในปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยสร้างความแข็งแกร่งเชิงกลยุทธ์ โดยพัฒนาความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กรเทคโนโลยีสารสนเทศถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ขององค์กรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น หลายองค์กรได้ให้ความสนใจในการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหารเพื่อการตัดสินใจในปัญหาหรือโอกาสมีประสิทธิภาพสูงขึ้นซึ่งจะช่วยสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับองค์กร (สืบทศ นันทศิริ และอำนาจ ภารังกุล. 2551 : 20)

การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้งานนั้น องค์กรต้องศึกษาลักษณะขององค์กร หน้าที่ ความรับผิดชอบขั้นตอน การดำเนินงาน ศึกษาความเป็นไปได้และขั้นตอนอื่น ๆ ตามกระบวนการวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศ ดังนั้นในการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศในสถานศึกษา จึงควรศึกษาทำความเข้าใจกับขั้นตอนและกระบวนการในการพัฒนาระบบเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบสารสนเทศในสถานศึกษา (ชนิดา เรื่องศิริวัฒนกุล. 2554 : 2) ข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการวางแผนในเรื่องต่าง ๆ นั้นจะมาจากแหล่งข้อมูลภายในสถานศึกษา และแหล่งข้อมูลภายนอกประกอบกันซึ่งมีอยู่มากมาย โรงเรียนจึงจำเป็นต้องพิจารณาเลือกให้เหมาะสมกับการใช้งานว่าใช้เพื่อการวางแผน การรายงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2547 : 297) การพัฒนาระบบสารสนเทศเป็นงานใหญ่ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากรขององค์กร และระยะเวลา แต่สิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะช่วยให้การพัฒนาระบบประสบความสำเร็จ คือผู้ใช้ระบบจะต้องให้ข้อมูลแก่ทีมงานพัฒนาระบบในด้านต่างๆ เช่น สารสนเทศที่หน่วยงานต้องการ ระบบปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานอย่างแท้จริง หรือระบบปัจจุบันทำงานผิดพลาดบ่อยครั้ง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้พัฒนาระบบสามารถเห็นถึงความต้องการนำไปศึกษาและทำการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาระบบใหม่ขึ้นมาใช้งานได้ และการพัฒนาระบบสารสนเทศต้องสัมพันธ์กับนโยบายของสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยพิจารณาถึงความสำคัญ จุดมุ่งหมาย ความคาดหวังและการจัดการโครงสร้างขององค์กร และหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบสารสนเทศ (ชนิดา เรื่องศิริวัฒนกุล. 2554 : 3,33)

ระบบสารสนเทศที่ดีนั้นต้องสามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยผู้บริหารในการประกอบการตัดสินใจ การวางแผนและการควบคุมการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยควรมีคุณสมบัติ 5 ประการ คือความถูกต้อง ความทันต่อการใช้งาน ความกะทัดรัด ความสมบูรณ์ของสารสนเทศ และตรงความต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 25) จึงกล่าวได้ว่าคุณค่าของสารสนเทศมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของสารสนเทศนั้น (Burch and Grudnitski. 1998 : 5) โดยสามารถวัดได้จากระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการวัดความสำเร็จของระบบสารสนเทศ (DeLone and McLean. 2003 : 61) ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อระบบการป้อนข้อมูล การประมวลผล การรายงาน และคุณภาพของการบริการ ตลอดจนกำหนดเวลาในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความพอใจของผู้บริหาร (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2548 : 258)

ด้วยความสำคัญของระบบสารสนเทศและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและเป็นผู้ใช้งานระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาดังกล่าว จึงมีแนวคิดที่จะศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการวางแผนการพัฒนาให้บุคลากรใช้งานระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษามากขึ้นและครบทุกระบบงาน เพื่อใช้งานระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาของครูในสถานศึกษาประเภทต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาของครูในสถานศึกษาขนาดต่างกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาของครูที่มีประสบการณ์มากและประสบการณ์น้อย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลความพึงพอใจของครูที่มีต่อระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษา ทำให้ผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาระบบ บริหารจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1,140 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ประกาศ. 2559)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ปีการศึกษา 2559 จำนวน 285 คน ที่คัดเลือกมาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่มมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 285 คน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 303)

2.2 สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละสถานศึกษา
ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 ประเภทสถานศึกษา

1.1.1 วิทยาลัยเทคนิค

1.1.2 วิทยาลัยการอาชีพ

1.1.3 วิทยาลัยสารพัดช่าง

1.2 ขนาดสถานศึกษา

1.2.1 สถานศึกษาขนาดใหญ่

1.2.2 สถานศึกษาขนาดกลาง

1.2.3 สถานศึกษาขนาดเล็ก

1.3 ประสบการณ์การทำงาน

1.3.1 ประสบการณ์มาก

1.3.2 ประสบการณ์น้อย

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของครูที่มีต่อระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษา ประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ด้าน คือ

2.1 ด้านความถูกต้อง

2.2 ด้านความสมบูรณ์

2.3 ด้านตรงประเด็น

2.4 ด้านทันต่อเหตุการณ์

2.5 ด้านตรวจสอบได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ที่ชอบหรือพอใจของครูที่มีต่อระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษา เช่น การบริการ การปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ดีเกิดจากการตอบสนองทั้งทางร่างกาย จิตใจจนทำให้เกิดความพึงพอใจ ความรู้สึกหรืออารมณ์ทางบวก ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน และส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

ระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษา หมายถึง ระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ของอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 15 ระบบย่อย ได้แก่ ระบบบุคลากร ระบบนักเรียน ระบบสารบรรณ ระบบปกครอง ระบบวัดผล ระบบประกันคุณภาพ ระบบรูดบัตร ระบบประชาสัมพันธ์ ระบบจดหมาย ระบบโครงการงานวิจัยและสิ่งประดิษฐ์ ระบบการเงิน ระบบศิษย์เก่า ระบบเครือข่าย ระบบตารางงานจองห้องประชุม/รถ คาวอร์โหลดเอกสารและไฟล์ระบบ

ความพึงพอใจของครูต่อระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความถูกต้อง (Accurate) ด้านความสมบูรณ์ (Complete) ด้านตรงประเด็น (Relevant) ด้านทันต่อเหตุการณ์ (Timely) และ ด้านตรวจสอบได้ (Verifiable) ซึ่งแต่ละด้านมีความหมาย ดังนี้

1. ด้านความถูกต้อง (Accurate) หมายถึง ความถูกต้องของสารสนเทศที่เข้าสู่ระบบสารสนเทศ การประมวลผลของระบบสารสนเทศและความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้จากการประมวลผล รวมทั้งความปลอดภัยของระบบสารสนเทศด้วย

2. ด้านความสมบูรณ์ (Complete) หมายถึง สารสนเทศที่มีความครบถ้วนเพียงพอไม่มากไม่น้อยเกินไป เพื่อนำไปประมวลผลให้ได้สารสนเทศตามที่ต้องการ รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลจากระบบสารสนเทศนั้น ต้องครบถ้วนตรงตามการนำไปใช้

3. ด้านตรงประเด็น (Relevant) หมายถึง สารสนเทศที่ตรงความต้องการมีเนื้อหาและรายละเอียดต่าง ๆ ที่เหมาะสมและชัดเจนเพียงพอ สอดคล้องตามวัตถุประสงค์และสนองความต้องการของผู้ใช้แต่ละคน แต่ละหน่วยงานเพื่อการตัดสินใจ

4. ด้านทันต่อเหตุการณ์ (Timely) หมายถึง สารสนเทศที่ทันต่อเหตุการณ์ ข้อมูลจะต้องได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยหรือทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอต้องปรับข้อมูลให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อจะได้สารสนเทศทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์และความต้องการของผู้ใช้ในการตัดสินใจ

5. ด้านตรวจสอบได้ (Verifiable) หมายถึง สารสนเทศที่ตรวจสอบได้เป็นสารสนเทศที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยตรวจสอบข้อเท็จจริง การเปรียบเทียบกับข้อมูลลักษณะเดียวกันจากแหล่งข้อมูลหลายๆ แห่ง และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อความมั่นใจว่ามีความถูกต้องต่อการนำไปใช้ตัดสินใจได้

ครู หมายถึง ข้าราชการครู พนักงานราชการครู ครูอัตราจ้าง สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก

ประเภทสถานศึกษา หมายถึง การจำแนกประเภทสถานศึกษาในสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออก สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามภารกิจหลักในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ออนไลน์. 2558 ข)

1. วิทยาลัยเทคนิค หมายถึง สถานศึกษาอาชีวศึกษาประจำจังหวัดที่มีการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นหลัก
2. วิทยาลัยการอาชีพ หมายถึง สถานศึกษาอาชีวศึกษาประจำอำเภอที่จัดการเรียนการสอนสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและหลักสูตรระยะสั้น
3. วิทยาลัยสารพัดช่าง หมายถึง สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นวิชาชีพระยะสั้นเป็นหลัก

ขนาดสถานศึกษา หมายถึง การจำแนกสถานศึกษาในสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาของภาคตะวันออก สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (กระทรวงศึกษาธิการ. ประกาศ. 2555)

1. สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 2,001 คนขึ้นไป
2. สถานศึกษาขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 1,001 คน ถึง 2,000 คน
3. สถานศึกษาขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน 1,000 คน

ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง จำนวนเวลาในการปฏิบัติการสอนและการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ ในสถานศึกษา

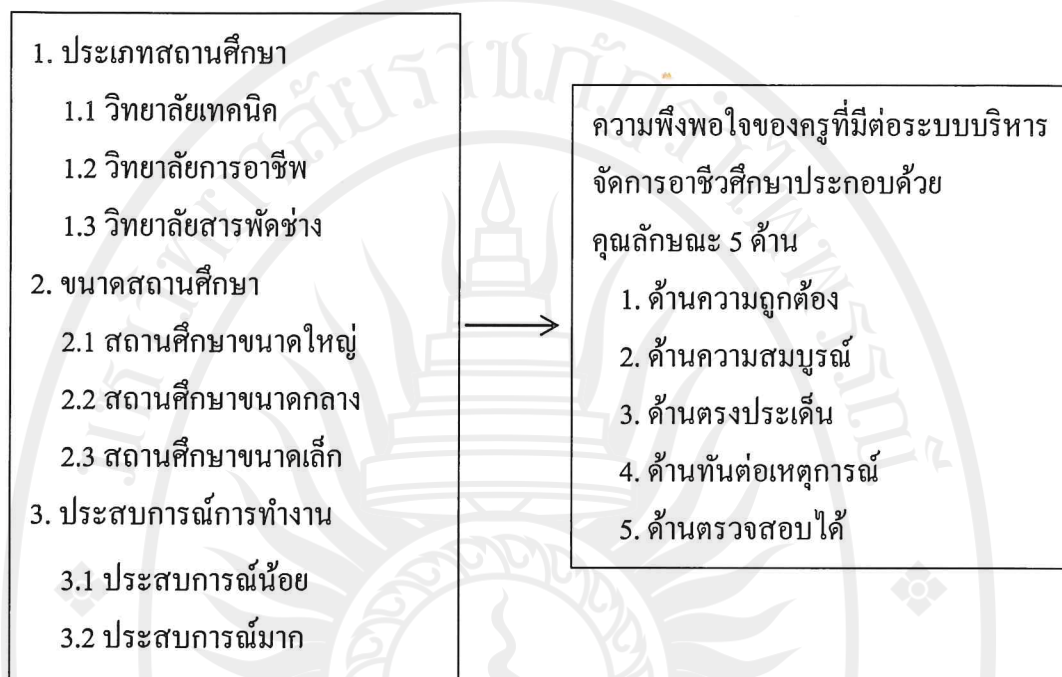
1. ประสบการณ์มาก หมายถึง จำนวนเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
2. ประสบการณ์น้อย หมายถึง จำนวนเวลาในการปฏิบัติงานน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก ตามคุณลักษณะของระบบสารสนเทศทั้ง 5 ด้าน ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ครูในสถานศึกษาประเภทต่าง ๆ มีความพึงพอใจระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาแตกต่างกัน
2. ครูในสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ มีความพึงพอใจต่อระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาแตกต่างกัน
3. ครูประสิทธิภาพมากและประสิทธิภาพน้อยมีความพึงพอใจต่อระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษาแตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี